

ΔΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

Η ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΝ ΒΛΑΤΣΗ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Πρῶτ' πρῶτ' μιὰ 'μέρα 'μπροστὰ ἀπ' τὴν ἐορτὴ εἰς τὰς 23 τοῦ 'Ιουνίου, πλῆθος παιδιὰ καὶ κορίτσια τρέχουν 'ς ταῖς ῥαχούλαις καὶ μαζεύουν λουλούδια, τραγουδῶντας καὶ χορεύοντας' περισσότερα ὅμως μαζεύουν ἀπὸ ἓνα λουλούδι ἄσπρο, ποῦ το λένε «'Αγιαννή»· Ἄμα φθάσῃ τὸ μεσημέρι, γυρίζουν 'πίσω τρέχοντας καὶ πηδῶντας μὲ τὰ παρδαλὰ λουλούδια 'ς τὰ χέρια. Καὶ κάθε παιδί, ἢ κορίτσι (ἐως δέκα χρόνων) τὰ πηγαίνει τὰ λουλούδια 'ς τὸν ἀρχηγὸ ποῦ εἶνε 'ς τὸ μαχαλᾶ τους, δηλαδὴ καθὼς λέγουν, 'ς τὴν Νεράϊδα τοῦ μαχαλᾶ. Αὐτὴν τὴν Νεράϊδα, ἢ ὅποια εἶνε τὸ εὐμορφότερο κορίτσι τοῦ μαχαλᾶ, τῆς περισσότεραις ὅμως φορές τὸ πλουσιώτερο, μαζεύονται καὶ τὴν ἐκλέγουν σὰν ἀρχηγὸ καὶ πρόεδρο τὰ μεγαλύτερα κορίτσια προτοῦ νὰ φθάσουν ἢ 'μέραις τῆς ἐορτῆς' καὶ αὐτὸ τὸ κάμνουν εἰς ὅλους τοὺς μαχαλάδες.

Ἡ Νεράϊδα τοῦ μαχαλᾶ πρέπει νὰ εἶνε πάντοτε 15 ὡς 20 χρόνων' αὐτὴ εἶνε ποῦ θὰ κάμῃ καὶ τὸν λεγόμενον Ἀγιάννη. Δηλαδὴ παίρνει μιὰ καλὴ γλάστρα, καὶ μέσα 'ς αὐτὴν βάζει εὐμορφα εὐμορφα τὰ λουλούδια. Ἀφ' οὗ δε τελειώσουν αὐτὴν τὴν τελετὴ μὲ τὰ τραγούδια, ἢ ὅποια βαστᾷ πάνω κάτω δυὸ ὥρας, κάθε κορίτσι πηγαίνει 'ς τὸ σπίτι καὶ στολίζεται' καὶ τὰ παιδιὰ μασκαρώνονται ὅσο

πλέον παράξενα μπορεῖ καθένα. Τὸ βράδυ, ἅμα βασιλεύσῃ ὁ ἥλιος, ἀρχίζουν παιδιὰ καὶ κορίτσια νὰ μαζεύωνται μὲ ταῖς μητέραις των 'ς τὸν Ἀγιάννη, δηλαδὴ 'ς τὸ σπίτι τοῦ ἀρχηγοῦ. Ἄμα μαζευθοῦν ὅλοι, κινεῖν μὲ μεγάλη πομπὴ καὶ παράταξι' 'μπροστὰ κρατεῖ τὸν Ἀγιάννη ἓνα παιδί, ἢ καμμιά περασμένη γυναῖκα, ἔπειτα πηγαίνει 'μπροστὰ ἀπὸ ὅλα τὰ κορίτσια ἢ Νεράϊδα. Ὑπερὰ ἢ ὑφαις, κατόπι ἢ ἄλλαις ἢ γυναῖκες καὶ ὀλίγων μακρύτερα ἀκολουθοῦν τὰ παιδιὰ μασκαρωμένα. Ἄμα βγαίῃ ἢ συνοδεία αὐτὴ ἀπ' τὸ σπίτι, ἀρχίζει νὰ τραγουδῇ τὸ τραγούδι τοῦ Ἀγιάννη' καὶ αὐτὸ γίνεται εἰς κάθε μαχαλᾶ. Πολὺ λυποῦμαι ποῦ ἐλησμένησα τὸ τραγούδι τοῦ Ἀγιάννη καὶ δὲν θυμοῦμαι παρὰ μόνον τὴν πρώτην στrophήν, ἢ ὅποια λέγει:

Ἄγιε Γιάννη μου, σταυροθότανε,
ποῖς σ' ἐφίλησε κ' ἐμαράγκισες...

Ἔτσι λοιπὸν τραγουδῶντας πηγαίνουν 'ς τὴ βρύσι τοῦ μαχαλᾶ, ὅπου βρέχουν τὸν Ἀγιάννη, χωρὶς νὰ παύσουν τὸ « Ἄγιε Γιάννη μου ». Ἀφ' οὗ τὸν βρέξουν, κινεῖν πάλι μὲ τὴν ἴδια ποράταξι' καὶ πηγαίνουν πρὸς τὸ σπίτι τῆς Νεράϊδας, κι' ἀπὸ 'κεῖ ἀφ' οὗ καλονυκτισθοῦν πηγαίνουν τὸ καθένα 'ς 'σπίτια των' ἔχουν ὅμως κατὰ νοῦν πρῶτ' πρῶτ' τὴν ἄλλην ἡμέραν νὰ σηκωθοῦν γιὰ νὰ βρέξουν πάλι τὸν Ἀγιάννη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΗΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

ΤΟ ΔΗΛΗΤΗΡΙΩΔΕΣ ΔΕΝΔΡΟΝ ΟΥΠΑΣ

Τὸ φοβερὸν τοῦτο δένδρον τῆς Μαλαϊσίας τὸ ἀποστάνον θανάσιμον δηλητηρίον περιγράφεται ὑπὸ δαυνοῦ φυσιοδίφου, ὡς ἐξῆς :

«Ὁμολογῶ ὅτι ἐπὶ πολὺ ἀμφέβαλλον περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ δένδρου τούτου, περὶ οὗ τσαυτὰ διηγοῦντο παράδοξα, καὶ ἐπεθύμουν ὅπως ἰδίως ὁμμασι ἴδω αὐτό.

«Ὅτε διέμενον ἐν Βαταβίᾳ τῆς Ἰάβας ὡς χειρουργὸς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἐταιρίας τῶν Ἰνδιῶν, ἔτυχον τῆς εὐκαιρίας νὰ εὐχαριστήσω τὴν περιέργειάν μου, καὶ ἀπῆλθον φέρων διαβατήριον τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ. Ὡσαύτως μοι ἐδόθη συστατικὴ ἐπιστολὴ ἱερέως τινος μαλαϊσίου πρὸς τινὰ συνάδελφον αὐτοῦ διαμένοντα τέσσαρας λεύγας μακρὰν τῆς κοιλάδος ἐν ἣ ἐγείρεται τὸ Βοῆμ Οὐπάς. Δὲν δύναται τις νὰ κατοικήσῃ ἐγγύτερον τῆς δηλητηριώδους ταύτης περιοχῆς.

«Ἀπέχει 27 λεύγας τῆς Βαταβίας, κεῖται δ' ἐν μέσῳ λόφων καὶ ὀρέων. Πᾶν τὸ περὶ τὸ δηλητηριώδες τοῦτο φυτὸν, μέχρις ἀποστάσεως 10 ὡς 12 μιλίων, κατεστράφη. Δὲν βλέπει τις οὔτε δένδρον, οὔτε δεινδρίον, οὔτε θλαστὸν χόρτου. Ἐπὶ τινος λόφου ἔκειτο ὁ οἶκος τοῦ ἱερέως πρὸς ὃν ἤμην συστημένος, καὶ ὅστις εἶνε ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ αὐτοκράτορος. Πρὸς αὐτὸν φέρονται οἱ κατὰδικοι οἱ μέλλοντες νὰ υποστῶσι ἐπικινδύνον τινὰ δοκιμασίαν. Ὁ ἱερεὺς οὗτος δίδει αὐτοῖς τὰς τελευταίας ὁδηγίας.

«Ὁ εἰς θάνατον καταδικαζόμενος, δύναται νὰ διαφύγῃ τὴν μάχαιραν τοῦ δημίου, καὶ νὰ τύχῃ χάριτος, ἐὰν κατέλθῃ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Οὐπάς, καὶ φέρῃ δόσιν τινα τοῦ δηλητηρίου.

«Πάντες σχεδὸν οἱ καταδεδινασμένοι πειρῶνται τὴν ἐπικινδύνον ταύτην δοκιμασίαν. Ἀρκενοῦνται παρὰ τῷ ἱερεῖ, ὅστις ὑποδεικνύει αὐτοῖς τὴν ὁδὸν ἣν ὀφείλουσι ν' ἀκολουθήσωσι, καὶ τὰς προφυλάξεις ἃς δεῖν νὰ λάβωσι. Ταυτοχρόνως ὅμως ὑποχρεοῖ αὐτοὺς νὰ τακτοποιήσωσι τὰς ὑποθέσεις των καὶ προσευχηθῶσι ὡς εἰ ἐμελλον ν' ἀποθάνωσι.

«Καὶ τοιοῦτον εἶνε, πράγματι, τὸ πιθανότερον τῆς ἐπιχειρήσεως των ταύτης ἀποτέλεσμα, διότι ὡς μοι εἶπε, ἐκ τῶν 700 κατοίκων τῶν ἐντὸς τριακονταετίας πρὸς αὐτὸν προσελθόντων, 20 μόνον ἐπανήλθον.

«Παρειρέθη ἐν τὴν ἀναχώρησίν τινων ἐξ αὐτῶν, εἶδον δ' ἓνα ἐκ τῶν ἐπανελθόντων ἐκ τῆς φοβερᾶς ταύτης ἐκδρομῆς, ὅστις μοι εἶπε ὅτι τὸ Οὐπάς ὕψουτο παρὰ τὰς ὄχθας βύακας τινος, ἐπὶ ἐδάφους ἀγόνου, ἀμμουδούς, χρώματος φαιού πληθους ἐκ πτωμάτων.

«Τὸ δηλητηρίον εἶνε εἶδος κόμμιος εὐρισκομένου μεταξὺ τοῦ φλοιοῦ καὶ τοῦ στελέχους τοῦ δένδρου.

«Ἠρώτησα τὸν μαλῆσιον ἱερέα ὅστις μ' ἐφίλοξενε περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς φύσεως τοῦ δένδρου τούτου. Κατὰ τινὰ τῶν ἀρχαίων μουσουλμανικῶν μας παραδόσεων, εἶπεν, ἔξων ἄλλοτε ἐν τῇ κοιλάδι